

**Insatser som stabiliserar
skolgången för barn och
unga aktuella inom
socialtjänsten, 2022**
Augusti 2022

Insatser som stabiliserar skolgång 2022
Augusti 2022

Dnr: 3.1.1-22/2022

Utgivningsdatum: augusti 2022

Utgivare: Socialförvaltningen

Kontaktperson: Karin Nordmark

Sammanfattning

Ett övergripande mål med att utveckla fler insatser inom socialtjänsten för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten är att alla barn och unga ska ges möjlighet att klara sin skolgång utifrån sina individuella behov och förutsättningar. Det bidrar till goda uppväxtvillkor som främjar en välfungerande framtid för barn och unga. För att möjliggöra detta ska barn och unga, när socialtjänstens utredning visat på behov av insatser för att stabilisera skolgången, erbjudas detta.

Det finns en stark motivation inom stadens socialtjänst vad gäller arbetet med att barn och unga ska klara skolan. Arbetet med uppdraget insatser som stabiliserar skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten har lett till en ökad medvetenhet i stadens socialtjänst vad gäller skolan som skyddsfaktor och socialtjänstens roll i det arbetet. Skolgång, skolnärvaro och skolresultat genomsyrar idag i högre utsträckning socialtjänstens arbete med barn och unga. Det har skett en fokusförflyttning, från samtal om socialtjänsten ska eller inte ska arbeta med barn och ungas skolgång, till samtal om hur socialtjänsten ska bidra till detta arbete.

Arbetet med att utveckla och genomföra insatser som stabiliserar skolgången är ständigt pågående inom socialtjänsten och kompetenscenter barn och unga fortsätter arbetet med att stötta stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens olika verksamheter i att utveckla, förädla och erbjuda insatser så att skolgången stabiliseras för fler barn och unga. För att komma än längre behövs en utveckling där kunskapen om hela socialtjänstens arbete, både på friyta och inom myndighetsutövningen, är aktuell hos samtliga medarbetare som arbetare med barn och unga inom socialtjänsten. De gränser som beskrivs mellan insatser på friyta samt behovsprövande insatser måste överbryggas. Barn, unga och deras familjer behöver utifrån sina specifika behov få tillgång till samtliga insatser som kan möjliggöra att barn och unga klarar skolan.

Innehåll

Sammanfattning	3
Innehåll	4
Inledning	5
Uppdraget	5
<i>Arbetsätt och genomförande</i>	6
<i>Avgränsningar</i>	6
<i>Mål och syfte</i>	7
<i>Fortsatt arbete</i>	7
Bakgrund	7
Uppdraget 2020 och 2021	7
Insatser på friyta	10
Uppdrag 2022 relaterade till insatser som stabiliserar skolgång.....	12
<i>Utveckla kunskap om varandra</i>	12
<i>Fristående skolor</i>	12
<i>Rätt stöd i rätt tid</i>	13
<i>Skolsamordnare för placerade barn och unga.</i>	13
<i>Fasa in och fasa ut effektiva och ineffektiva metoder</i>	14
<i>Stärkt stöd till elever med hög skolfrånvaro</i>	14
Aktuella publikationer inom området	15
<i>Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott</i>	15
<i>Stödmaterial för barnrättsperspektiv inom socialtjänsten</i>	18
Uppdraget 2022	19
Uppföljning med stadsdelsförvaltningarna samt Framtid Stockholm	19
<i>Uppföljningsträffar</i>	19
<i>Förteckning över biståndsbedömda insatser inom socialtjänsten som kan verka för att stabilisera barn och ungas skolgång</i>	24
Konferensen <i>Rusta barn att klara skolan!</i>	24
Slutsats och fortsatt arbete framåt	25

Inledning

I Stockholms stads budget 2022 fick socialnämnden för tredje året i rad uppdraget att tillsammans med stadsdelsnämnderna *utveckla fler insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten*. Syftet med denna rapport är att beskriva aktuellt läge i stadens socialtjänst och inom socialförvaltningen vad gäller uppdraget, vilka insatser som används, hur de har anpassats för att stabilisera skolgången samt behov av fortsatt arbete framöver. Till rapporten bifogas en reviderad version av den förteckning över insatser som bedöms kunna stabilisera skolgången som togs fram 2020.

Barnrättsperspektivet och barnets rättigheter ska beaktas i alla stadens verksamheter, i ordinarie planering, i utförande och i uppföljning. Särskilt viktiga delar i lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, den så kallade barnkonventionen, i detta sammanhang, är artikel 2 om alla barns lika värde, artikel 3 om att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, artikel 6 om att alla barn har rätt till liv och utveckling, artikel 18 om föräldrars gemensamma ansvar med stöd från samhället samt artikel 28 och 29 om barnets rätt till utbildning och utveckling.

Samverkan mellan skolan och socialtjänsten har under de senaste åren fått ett allt större fokus. Samarbetet mellan socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen har ökat och idag finns en välfungerande övergripande samverkan mellan de båda förvaltningarna. Med utgångspunkt i skola som skyddsfaktor hänger arbetet med insatser som stabiliserar skolgång väl ihop med Agenda 2030:s mål 1 om att *avskaffa fattigdom*, mål 3 *god hälsa och välbefinnande*, och mål 4 *god utbildning för alla*.

Uppdraget

Som grund för uppdraget ligger kommunfullmäktiges mål ”Barn och unga växer upp under trygga förhållanden.” I uppdraget ingår att tillsammans med stadsdelsförvaltningarna utveckla fler insatser för att stabilisera skolgången.

Stadsdelsnämnderna har i sin tur i uppdrag att tillsammans med socialnämnden genomföra insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten och möjliggöra för skolan att lägga kraft vid det lärande uppdraget.

Arbetsätt och genomförande

Arbetet med uppdraget sker i samverkan mellan kompetenscenter barn och unga, stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens verksamheter som bedriver öppenvård. Under våren 2022 har utredare på kompetenscenter barn och unga hållit i träffar med chefer och medarbetare på stadsdelsförvaltningarna samt med Framtid Stockholm. Syftet med träffarna har varit att följa upp resultaten av de workshops som genomfördes under 2021 där utmaningar och möjligheter kopplat till uppdraget diskuterades och sammanställdes.

Aktuell information från Socialstyrelsen samt pågående arbete vid socialförvaltningen som kan kopplas till uppdraget har tagits del av och sammanställts i rapporten.

Avgränsningar

Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL, inget ansvar vad gäller skolgång för barn och unga som beviljas insatser i det egna hemmet, så kallade öppenvårdsinsatser, likt det lagstadgade ansvaret socialnämnden har för placerade barn, där socialnämnden ska verka för att barnet eller en unge får lämplig utbildning.¹

Uppdraget om insatser för att stabilisera skolgång avser skolpliktiga barn samt barn och unga i gymnasieskola eller motsvarande, som är aktuella inom socialtjänsten och har behov av biståndsbedömda insatser för att stabilisera skolgången. Insatser som via ett biståndsbeslut förväntas leda till att stabilisera skolgången kan rikta sig till barn som bor hemma men även till barn och unga som är placerade utanför hemmet.

Till rapporten hör en uppdaterad förteckning över identifierade biståndsbedömda insatser som bedöms kunna bidra till att skolgången stabiliseras. De insatser som redogörs för i förteckningen kan skruvas på och anpassas, för att på så sätt verka för att skolgången stabiliseras. Det finns sannolikt fler insatser som kan verka för att stabilisera skolgången och det är troligt att det framöver kommer att utvecklas nya insatser i detta syfte. Förteckningen är därför inte en fullständig beskrivning av alla tänkbara insatser som kan fungera för att stabilisera barn och ungas skolgång.

¹ 6 kap. 7 § 2p. SoL

Mål och syfte

Ett övergripande mål med att utveckla fler insatser inom socialtjänsten för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten är att alla barn och unga ska ges möjlighet att klara sin skolgång utifrån sina individuella behov och förutsättningar. Det bidrar till goda uppväxtvillkor som främjar en välfungerande framtid för barn och unga. För att möjliggöra detta ska barn och unga, när socialtjänstens utredning visat på behov av insatser för att stabilisera skolgången, erbjudas detta.

Fortsatt arbete

Arbetet med att utveckla och genomföra insatser som stabiliserar skolgången är ständigt pågående och kompetenscenter barn och unga fortsätter arbetet med att stötta stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens olika verksamheter i att utveckla, förädla och erbjuda insatser så att skolgången stabiliseras för fler barn och unga. Enheten arbetar även vidare med likställighet inom staden vad gäller utbudet av insatser som stabiliserar skolgången.

Bakgrund

Uppdraget 2020 och 2021

Uppdraget att utveckla insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten är inne på sitt tredje år. Nedan beskrivs kortfattat det arbete som genomförts under åren 2020 och 2021.

Under 2020 togs rapporten *Insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten* fram, med tillhörande förteckning över biståndsbedömda insatser inom socialtjänsten som kan verka för att stabilisera barn och ungas skolgång. Ett huvudtema i rapporten är att utvecklingen av insatser som stabiliserar skolgången till stor del handlar om en utveckling av befintliga insatser och ett förändrat syn- och tankesätt kring innehållet i och genomförande av de insatser som beviljas. Vidare tar rapporten upp behovet av att öka kunskapen kring vilka insatser som är effektiva för ändamålet.

För att sprida rapporten och förteckningen samt stötta stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens öppenvård i uppdraget att genomföra insatser som stabiliserar skolgången erbjöd socialförvaltningen under vintern 2020 och våren 2021 lokala workshops. Dessa workshops genomfördes som en fortsättning på

den förändringsresa som påbörjats och utgick från att en fungerande skolgång är den viktigaste skyddsfaktorn för ett framtida gott liv. Ett presentationsstöd togs fram inför dessa workshops. Detta för att möjliggöra för ansvariga chefer eller andra nyckelpersoner vid stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningen i arbetet för fortsatt lokal utveckling av insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten.

Vid dessa workshops deltog chefer och medarbetare från stadsdelsförvaltningarnas mottagnings-, utrednings- och öppenvårdsenheter i samtliga stadsdelsförvaltningar samt från Framtid Stockholm.

Fokus under dessa workshops var utmaningar, utveckling samt vilka möjligheter som finns inom stadens socialtjänst för att genomföra insatser för att stabilisera barn och ungas skolgång. Något som kom upp under nästan alla workshops var en hoppfullhet inför arbetet med att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten. Om skolgången blir en uttalat prioriterad fråga för alla inom socialtjänsten och om alla inblandade förväntas göra sitt yttersta i arbetet med att stabilisera skolgången, då ökar sannolikheten för ett ökat fokus på skolgången. I samtliga genomförda workshops framkom behov av att utveckla samverkan mellan skolan och socialtjänsten samt öka kunskapen om skolans respektive socialtjänstens ansvar och uppdrag. Flera stadsdelsförvaltningar tog upp att ett arbete, gärna i samverkan mellan skolan och socialtjänsten, med fokus på vardagsrutiner i hemmet kan bidra till att skolgången stabiliseras.

Samtliga stadsdelsförvaltningar lyfte fram svårigheter i arbetet kring skolsituationen för barn och unga som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). Vidare upplevde stadsdelsförvaltningarna att andra huvudmän, så som skolan och regionen, ofta lämnade över problematik och ansvar på socialtjänsten trots att uppdraget även ryms inom deras ansvarsområde. Samverkan med barn- och ungdomspsykiatri, BUP, beskrevs som en särskild utmaning. Ett par stadsdelsförvaltningar beskrev ett behov av mer och tydligare samverkan med vuxenpsykiatri samt med respektive stadsdelsförvaltnings vuxenenheter. Detta för att nå och arbeta med föräldrarna och genom dem stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten.

Under de workshops som genomfördes framkom ett intresse och en vilja att sätta upp mål kring skolgång, så som skolresultat och

skolnärvaro, i uppdrag och vårdplaner. Uppdraget med insatser som stabiliserar skolgång sågs som en möjlighet för att skapa förändring för och tillsammans med barn, unga och deras familjer. Vidare handlade en del av samtalen under dessa workshops om var man ska börja och hur man ska prioritera. Ett utgångsläge som återkom var att börja med att prioritera barn och unga som på gruppnivå statistiskt sätt har sämre förutsättningar än andra barn att klara skolan. Under dessa workshops framkom ett behov av att få kännedom om vilka barn som tillhör de riskgrupper som har sämre förutsättningar än andra barn att klara skolan. Vidare framfördes vikten av att ha fokus på socialtjänstens roll samt utveckla arbetet med chefer och medarbetares inställning och förhållningssätt till den rollen och det arbetet.

Av tjänsteutlåtandet *Insatser som stabiliserar skolgång*² från juni 2021 framgår att det under uppdragets genomförande tydliggjorts att merparten av de barn och unga som är aktuella för utredning inom socialtjänsten har en skolproblematik. Med denna kännedom fortsatte det påbörjade förändringsarbetet kring insatser som stabiliserar skolgången, inom stadsdelsförvaltningarna samt vid socialförvaltningens verksamheter. Som ett led i detta genomfördes i september 2021 Öppenvårdsdagen, en heldag för chefer och medarbetare inom stadens öppenvård för barn, unga och familj, med temat ”*Hur kan socialtjänstens öppenvårdsinsatser göra skillnad för barn och ungas skolgång.*” Under dagen genomförde medarbetare från ett flertal av stadens öppenvårdsenheter korta presentationer där de beskrev vad de i sin förvaltning har utvecklat och genomfört som bidragit till en förbättrad skolgång för barn och unga. Exempelen var på både strukturell och individuell nivå.

Det framgick under öppenvårdsdagen att ett förändringsarbete ägt rum och börjat ge resultat. Samtalen handlade inte så mycket om socialtjänsten ska jobba med barn och ungas skolgång eller inte, utan *hur* socialtjänstens ska genomföra detta arbete.

Under dagen fick deltagarna svara på frågorna *Det här tar vi med oss från det vi hört hittills* och *Det här vill göra mer av för att insatserna ska leda till stabilare skolgång*. Något som var återkommande under dagen var önskemålet om likställighet i staden vad gäller vilka insatser som erbjuds vid stadsdelsförvaltningarna.

Exempel på sådant som deltagarna tog med sig från dagen:

- bredden av olika insatser för barn, unga och deras familjer inom öppenvården, både på friyta och efter behovsprövning, som kan fungera för att stabilisera skolgången

² Dnr 3.1.1-194/2021

- att skolan är en viktig skyddsfaktor som alltid måste finnas med när man arbetar med barn och unga
- viktigt med kunskap om NPF
- samverkan är nyckeln
- intresse av att få mer kunskap om skolproblematik
- vilken god kompetens kring skolan som skyddsfaktor som finns i staden
- hoppningivande att det inte bara finns en väg för att hjälpa barn och unga med problematisk skolgång
- våga jobba annorlunda och vara kreativ, tänka utanför boxen, prova nya och annorlunda sätt
- vikten av en fungerande skolgång för en fungerande framtid.

Exempel på sådant som deltagarna vill göra mer av för att insatserna ska leda till stabilare skolgång:

- ta tillvara på kunskap som finns i andra stadsdelsförvaltningar
- erbjuda både kortare insatser och långvariga insatser
- fortsätta lägga tid på samverkan och utveckling
- vara flexibla som behandlare och anpassa arbetssätt utifrån familjen
- använda ”skollinjen”³ som ett verktyg
- arbeta med rimliga mål
- samverka, bygga relation och se helheten.

Insatser på friyta

I staden bedrivs ett omfattande hälsofrämjande och förebyggande arbete på så kallad friyta.⁴ Dessa insatser bidrar med stor sannolikhet till att stabilisera skolgången för barn och unga innan de är i behov av riktade insatser för ändamålet. Detta arbete bedrivs exempelvis vid stadens ungdomsmottagningar, inom fält- och fritidsverksamheter, genom föräldraskapsstödsprogram, via skolsociala team samt genom råd- och stödsamtal. Tidiga och förebyggande, ej behovsprövade insatser, kan också fungera som en brygga till socialtjänstens utredningsgrupper och mer omfattande insatser när behov finns.

Under de uppföljningsträffar som ägt rum under våren 2022 framkommer att den uppdelning som ofta görs mellan insatser utan föregående behovsprövning och insatser efter en behovsprövning skulle behöva ses över. Detta så att barn, unga och familjer vid behov lättare får tillgång till samtliga insatser parallellt. Till exempel kan ett barn vara i behov en kontaktperson (behovsprövat)

³ Rita upp, visualisera, barnets skolgång över tid.

⁴ Insatser som inte föregås av en individuell behovsprövning. Insatser på friyta benämns även insatser som service.

samtidigt som vårdnadshavarna kan vara i behov av och önska att delta i ett föräldraskapsstödsprogram (ej behovsprövat). Det upplevs idag som ett glapp mellan de olika strukturerna för att erbjuda och tillhandahålla insatser.

Ett exempel på utvecklingsarbete avseende insatser på friyta för att i ett tidigt skede bidra till att stabilisera barn och ungas skolgång, är utvecklingen av föräldraskapsstödsprogrammet ABC tonår. I programmet har en bonusträff utvecklats i samarbete med föräldrar och skolpersonal. Träffen syftar framförallt till att öka föräldrars engagemang i sina tonårsbarns skolgång och att främja samarbete mellan förälder och skola. Teman som tas upp är bland andra föräldrars förväntningar och olika sätt att stötta tonåringens skolgång, strategier för att främja närvaro och hantera frånvaro, olika tillvägagångssätt att ge uppmuntran och skapa motivation till skolarbete, verktyg för att skapa balans i livet där skolan är en del samt könsnormer kring skolprestation. Formen för träffen följer samma mönster som övriga träffar i ABC tonår, det vill säga information varvas med diskussioner, övningar och uppmuntran att öva och pröva hemma, med syfte att leda till beteendeförändring hos föräldrarna.

Något som framkommit under vårens uppföljningsträffar är att frivilliga samarbetssamtal för föräldrar i konflikt med varandra kring vårdnad, boende eller umgänge, kan vara en bra insats för att skapa en lugn situation för barn och unga vilket kan stabilisera skolgången.

Under öppenvårdsdagen 2021 framkom en del förslag kring utvecklingen av en tidig och förebyggande socialtjänst. Några exempel är:

- mer förebyggande samarbete med skolan kring elever redan i lågstadiet
- förbättrad samverkan inom stadsdelsförvaltningarna, mellan föräldrarådgivare, fältassistenter, skolsociologer och familjebehandlare för att vid behov bilda team
- öka intern samverkan så att familjer där insatser på friytan inte fungerat eller varit tillräckliga i den preventiva fasen snabbt och på rätt sätt aktualiseras inom myndighetsutövningen, utreds och beviljas en behovsprövad insats.

Uppdrag 2022 relaterade till insatser som stabiliserar skolgång

Nedan redogörs för aktuella uppdrag inom socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna som har koppling till uppdraget att utveckla insatser som stabiliserar skolgången för barn och unga aktuella inom socialtjänsten.

Ett övergripande uppdrag för socialförvaltningen vad gäller skola och socialtjänst är att prioritera samverkan med skolan i allt arbete som rör barn och unga. Uppdraget är allmänt och övergripande vilket innebär att alla utredare på socialförvaltningen ska ha det med sig i sina olika uppdrag och i allt arbete fokusera på skola som skyddsfaktor. Stadsdelsnämnderna ska i sin tur prioritera arbetet med att stödja barns och ungdomars skolgång, med fokus på skolnärvaro och kunskapsresultat i allt sitt arbete.

Utveckla kunskap om varandra

Socialnämnden och utbildningsnämnden fick i budget 2022 för andra året i rad uppdraget att *tillsammans tydliggöra ansvaret och uppföljningsansvaret för samarbetet mellan skola och socialtjänst, utveckla kunskap om varandras roller och ansvar, samt säkerställa att riktlinjerna implementeras*. En välfungerande samverkan på flera nivåer mellan skolan och socialtjänsten är a och o för att barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa ska klara skolan och i framtiden ha möjlighet till ett gott liv med goda chanser till vidare utbildning och på sikt etablering på arbetsmarknaden. Den nära samverkan som under de senaste åren har etablerats mellan socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen i syfte att hålla ett strategiskt och långsiktigt helhetsgrepp över de gemensamma uppdragen behöver fortsätta över tid. Detta gäller även den ungdomssamverkan som finns på strategisk nivå mellan socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen kring unga 15-24 år som varken arbetar eller studerar (UVAS). Samverkan är inte konstant utan behöver pågå och utvecklas hela tiden. Att samverka är inte ett mål i sig utan ett medel. I uppdraget gällande insatser som stabiliserar skolgång är samverkan mellan olika verksamheter ett ovärderligt medel för att uppnå målet att möjliggöra ett framtida gott liv för barn och unga.

Fristående skolor

I budget 2022 fick både socialnämnden och stadsdelsnämnderna i uppdrag att utveckla samverkan mellan socialtjänsten och de fristående skolorna. En aktivitet för att utveckla samverkan med fristående skolor som syftar till att gynna samverkan och göra

skillnad för barn och unga som är i behov av att socialtjänsten och den aktuella skolan samverkar, är information. Socialförvaltningen genomförde två informationsträffar under 2021, en riktade sig till skolledning och elevhälsa samt övriga medarbetare som kan ha nytta av information om samverkan mellan fristående grundskolor och socialtjänsten i Stockholms stad, och en riktade sig till samma målgrupp vid fristående gymnasieskolor. Informationsträffarna var välbesökta och uppskattade. Under våren 2022 har motsvarande informationsträff genomförts med fristående grundskolor och under hösten 2022 kommer en liknande informationsträff att äga rum för fristående gymnasieskolor.

Rätt stöd i rätt tid

Rätt stöd i rätt tid är en genomlysning av socialtjänstdata för barn och unga i Stockholms stad.⁵ Resultaten av genomlysningen kommer att vara ett viktigt underlag för stadens fortsatta utvecklingsarbete. Ett av de resultat som framkom i genomlysningen och som är gemensamt över staden är att det är en liten variation i vilken typ av insatser som erbjuds. Resultat som visar på skillnader inom staden är att andel ärenden som leder till insats varierar mellan stadsdelsförvaltningarna liksom arbetssätt kring beslut om utredning och insats.

Vad gäller insatser som stabiliserar skolgång är ovan beskrivna resultat av genomlysningen viktiga att ha med sig i det fortsatta arbetet med uppdraget.

Skolsamordnare för placerade barn och unga.

Socialförvaltningen har tillsammans med utbildningsförvaltningen och sex stadsdelsförvaltningar; Farsta, Hägersten-Älvsjö, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta och Södermalm, beviljats medel till ett socialt investeringsprojekt, *Skolsamordnare för placerade barn och unga*. Projektet kommer att pågå under tre år med start i juni 2022. Bakgrunden till projektet är att placerade barn och unga är en utsatt grupp som ofta har sämre skolresultat än andra barn och unga.

Projektet omfattar tio skolsamordnare på sex stadsdelsförvaltningar, samordnare vid utbildningsförvaltningen samt projektledare vid socialförvaltningen. Projektet riktas till barn och unga som är placerade på HVB-hem (hem för vård eller boende), särskilda ungdomshem (§ 12 hem) inom Statens institutionsstyrelse (SiS),

⁵ Stockholms stad (2022). Rätt stöd i rätt tid – en genomlysning av socialtjänstdata för barn och unga i Stockholms stad. Stockholm: Socialförvaltningen

skyddade boenden,⁶ i stödboenden samt i så kallade behandlingsfamiljer. Skolsamordnarna kommer att arbeta nära barnet eller den unge, hens vårdnadshavare samt den socialsekreterare som är ansvarig för barnet eller den unges placering. Ett stort fokus ska ligga på skolnärvaro och skolresultat. Skolsamordnaren ska inför, under och efter placeringen hålla kontakt med barnets eller den unges skola samt leverantör av vård och aktivt följa upp skolgången genom uppdrag, vårdplan, genomförandeplan samt kravspecifikation. I samband med hemflytt ska skolsamordnaren arbeta för att skolgången är planerad och kommer igång och att barnet eller den unge och hens vårdnadshavare får det stöd som behövs för att upprätthålla en fungerande skolgång. Vid behov ska skolsamordnaren initiera insatser inom öppenvården i avsikt att stabilisera skolgången.

Fasa in och fasa ut effektiva och ineffektiva metoder

Socialnämnden fick i budget för 2022, för tredje året i rad, uppdraget att vidareutveckla det förebyggande arbetet och arbetet med tidiga och kunskapsbaserade insatser, bland annat genom att identifiera och sprida kunskap om både effektiva och ineffektiva metoder och insatser. Detta i syfte att fasa ut ineffektiva metoder och behålla användningen av och införa effektiva metoder där sådana finns.

Arbetet med uppdraget sker gemensamt mellan olika enheter på socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor. Det är angeläget att de insatser som beviljas och genomförs för att stabilisera skolgång för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten har avsedd effekt varför det är av intresse att följa uppdraget med att fasa in och fasa ut effektiva och ineffektiva metoder, speciellt vad gäller att vidareutveckla kunskapsbaserade insatser för att stabilisera skolgång.

Stärkt stöd till elever med hög skolfrånvaro

Ett arbete med att ta fram en idéskiss gällande ett socialt investeringsprojekt för ett stärkt stöd till elever med hög skolfrånvaro pågår. Arbetet görs gemensamt av socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen i samverkan med några stadsdelsförvaltningar och tillhörande grundskoleområden. Bakgrunden till investeringen är att det finns tydligt uttryckta behov och uppfattningar inom både skola och socialtjänst om att det befintliga stödet för målgruppen inte räcker till. Syftet med den sociala investeringen är att vara ett komplement till stadens

⁶ Skyddade boenden (HVB) som tar emot unga personer som utsatts för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld.

pågående arbete med skolsociala team och insatser som stabiliserar skolgång till barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten för att ge elever med hög skolfrånvaro ett tvärprofessionellt, holistiskt och intensivt stöd utifrån varje elevs individuella behov. Det övergripande målet är att det stärkta stödet ska leda till att fler elever i årskurs F-9 i Stockholms stad tar del av undervisningen och klarar målen i grundskolan. Målgruppen för den tänkta sociala investeringen är elever i årskurs F-9 med en frånvaro på över 50 % under en termin.

Aktuella publikationer inom området

Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott

Socialstyrelsen publicerade i november 2021 ett kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år.⁷ Kunskapsstödet bygger på en sammanställning av forskningsbaserad kunskap till stöd för socialtjänstens planering och val av psykosociala insatser till barn 6-17 år med hög risk för fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. De normbrytande beteenden som avses är alla beteenden som kan anses vara brottsliga och kriminella handlingar, men även beteenden som inte är formella lagöverträdelse utan snarare allvarliga regel- eller normbrott, såsom att skolka eller rymma hemifrån. I stödet ger Socialstyrelsen rekommendationer om insatser som socialtjänsten bör erbjuda barn 6-11 år respektive 12-17 år. Rekommendationerna är starka med innebörden att de flesta i den berörda målgruppen bör erbjudas insatsen. Insatserna ska föregås av en individuell bedömning och matchas mot det enskilda barnets behov och familjens mottaglighet. Stödet för planering och val av insatser baseras på ett vetenskapligt grundat ramverk som utgår från principerna om risk, behov och mottaglighet. Effektiva insatser utmärks av att de kontinuerligt kvalitetssäkras och följs upp för att garantera att insatsen genomförs på det sätt som det är tänkt och med rätt kompetens, så kallad metodtrohet.

Med stöd i det vetenskapliga underlaget har Socialstyrelsen utfärdat fem rekommendationer om insatser som socialtjänsten *bör erbjuda* barn och unga med hög risk för fortsatt normbrytande beteende. Därutöver ges även en rekommendation om en insats som socialtjänsten *inte bör erbjuda*. De rekommenderade insatserna utmärks bland annat av att de är strukturerade, är inriktade mot

⁷ Socialstyrelsen (2021). Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott, Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år.

specifika riskfaktorer, är beteende- och färdighetsorienterade samt att de oftast inkluderar både barn och föräldrar.

För vidare information om de namngivna metoderna som exemplifieras nedan hänvisas till Metodguiden för socialt arbete.⁸ I Metodguiden beskrivs insatser som har rapporterats som använda metoder inom svensk socialtjänst. Metoderna vad gäller rekommendationerna om multimodala färdighetsprogram har inte använts i Sverige och ingår inte i Metodguiden. Programmen används i andra nordiska länder. Dessa metoder presenteras närmare i bilaga 2 i kunskapsstödet med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år.⁹

För barn 6-11 år med hög risk för fortsatt normbrytande beteende

- Socialtjänsten *bör* erbjuda beteendebaserade föräldraskapsstödsprogram, till exempel Cope,¹⁰ De otroliga åren,¹¹ Kommet,¹² Triple P.¹³
- Socialtjänsten *bör* erbjuda multimodala KBT¹⁴-baserade färdighetsträningsprogram, till exempel Coping Power Program¹⁵, Dina-programmet¹⁶ och SNAP.¹⁷

⁸ <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/evidensbaserad-praktik/metodguiden/>

⁹ Socialstyrelsen (2021). Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott, Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år.

¹⁰ Manualbaserat program med syfte att stödja föräldrar till barn 3-12 år med någon form av utagerande beteende.

¹¹ Manualbaserat program med syfte att stödja föräldrar till barn 3-8 år med beteendeproblem eller känslomässiga problem.

¹² Manualbaserat program med syfte att stödja föräldrar till barn 3-11 år som upplever att de ofta hamnar i konflikt med sitt barn.

¹³ Manualbaserat program med fem olika nivåer av stöd till föräldrar med barn i åldrarna 0–16 år.

¹⁴ Kognitiv beteendeterapi.

¹⁵ Manualbaserad intervention i grupp för barn 8-12 år med parallella föräldragrupper.

¹⁶ Manualbaserad intervention i grupp för barn 4-8 år. Parallella föräldragrupper rekommenderas.

¹⁷ Manualbaserad intervention i grupp för barn 6-11 år med parallella föräldragrupper. Som tillägg kan skolpersonal involveras för att stödja och förstärka barnet i skolmiljön.

För barn 12-17 år med hög risk för fortsatt normbrytande beteende

- Socialtjänsten *bör* erbjuda strukturerad familjebehandling i öppenvård, till exempel BSFT,¹⁸ FFT,¹⁹ MDFT²⁰ och MST.²¹
- Socialtjänsten *bör* erbjuda Treatment Foster Care Oregon (TFCO) som alternativ till institutionsvård.
- Socialtjänsten *bör* erbjuda strukturerad, individuell KBT-baserad beteende- och färdighetsträning. Insatsen kan ges i öppenvård och på institution.
- Socialtjänsten *bör inte* erbjuda konsekvensprogram av typen Scared Straight.²²

Rekommenderade insatser som tillhandahålls i staden

PLUS föräldraskapsstöd, en verksamhet inom Framtid Stockholm, utvecklar, utbildar och förvaltar föräldraskapsprogram och andra insatser som främjar barns utveckling. Inom PLUS föräldraskapsstöd finns Komet och MST. Samtliga stadsdelsförvaltningar erbjuder Komet och fem stadsdelsförvaltningar²³ erbjuder MST via två team. I Stockholms stad har samtliga stadsdelsförvaltningar tillgång till insatsen BSFT via Framtid Stockholm.

Av de exempel som namnges i rekommendationerna är insatserna FFT, MDFT och TFCO upphandlade av staden. Vidare finns upphandlad öppenvård som innehåller individuell KBT-baserad beteende- och färdighetsträning.

Samtliga av de rekommenderade insatserna kan om de innehåller mål kring skolgången, så som skolresultat och skolnärvaro, förväntas bidra till att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten.

¹⁸ Manualbaserad metod för familjer med ungdomar under 18 år som har missbruks- och beteendeproblem.

¹⁹ Manualbaserad insats för familjer med ungdomar 11-18 år med utagerande beteendeproblematik.

²⁰ Familjebaserad terapimetod för ungdomar under 18 år med substansbruk, missbruk eller beroende samt utåtagerande och antisociala problem.

²¹ Intensiv familjebaserad öppenvårdsinsats för familjer med ungdomar 12-17 år med allvarliga sociala, emotionella eller utagerande problem.

²² Typ av konsekvensprogram med syfte att avskräcka barn i tonåren från kriminellt beteende.

²³ Enskede-Årsta-Vantör, Södermalm, Östermalm, Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista.

Stadens arbete framåt kopplat till rekommendationerna

Socialstyrelsen arbetar tillsammans med SKR²⁴ och RSS²⁵ med att ta fram en plan för ett implementeringsarbete kopplat till rekommendationerna. Stockholms stad deltar i pilotarbetet inför implementeringen.

För att ytterligare säkerställa och öka kunskap om de rekommenderade insatserna i stadens socialtjänst kommer Socialstyrelsen att informera om rekommendationerna på konferensen *Rusta barn att klara skolan! – Skola som skyddsfaktor inom socialtjänstens myndighetsutövning*. Konferensen äger rum i september 2022 och riktar sig till stadens chefer och medarbetare som arbetar med myndighetsutövning gällande barn och unga. Socialstyrelsens presentation kommer att följas av en genomgång och beskrivning av de rekommenderade insatser som finns att tillgå i staden samt insatser som utvecklas via Framtid Stockholm.

Vidare kommer Socialstyrelsen att informera om rekommendationerna på *Öppenvårdsdagen 2022*. Till den dagen bjuds chefer och medarbetare i stadens olika öppenvårdsverksamheter in, dels vid de olika stadsdelsförvaltningarna och dels vid de centralt tillhandahållna verksamheterna. Öppenvårdsdagen kommer att genomföras i november 2022.

Utöver ovan aktiviteter sker en kontinuerlig dialog med aktuella chefnätverk kring hur staden ska arbeta vidare med och utveckla stadens socialtjänst utifrån rekommendationerna.

Stödmaterial för barnrättsperspektiv inom socialtjänsten

Stödmaterialiet för barnrättsperspektiv inom socialtjänsten togs fram av socialnämnden 2017. År 2021 omarbetades stödmaterialiet och fick ett nytt kapitel *Skolan som skyddsfaktor*.²⁶ Kapitlet tar upp barnkonventionens artiklar 28 och 29 som handlar om barnets rätt till utbildning samt utveckling i skolan. En fungerande skolgång säkerställer inte bara barnets rätt till utbildning, utan förbättrar även förutsättningarna för att barnets rättigheter i en vidare mening ska tillgodoses. Skolgången innebär att fler vuxna har insyn i barnets liv vilket stärker barnets rätt till skydd mot fysiskt och psykiskt våld, vanvård och utnyttjande. Vidare tar kapitlet upp att det inte bara är skolan, utan även socialtjänstens ansvar att bidra till en fungerande

²⁴ Sveriges kommuner och regioner

²⁵ Regionala stödstrukturer

²⁶ Stödmaterial för barnrättsperspektiv inom socialtjänsten (2021). Stockholms stad: Socialförvaltningen.

skolgång för de barn och unga som socialtjänsten kommer i kontakt med, direkt eller indirekt via barnets föräldrar. Det kan ses som en del av socialtjänstens förebyggande insatser för att motverka att barnet i framtiden hamnar i ohälsa, missbruk, social utsatthet och kriminalitet. Det finns särskilda grupper av barn som oftare presterar under sin förmåga i skolan, och som i lägre grad fullföljer grund- och gymnasieskolan. Dessa barn kommer också i kontakt med socialtjänsten i större utsträckning och måste särskilt uppmärksammas och ges bästa tänkbara förutsättningar att klara sin skolgång. Kapitlet tar även upp insatser som kan bidra till att stabilisera skolgången och visualiserar detta med en behovspyramid för att visa hur en lyckad skolgång kräver en trygg och stabil grund.

Uppdraget 2022

Uppföljning med stadsdelsförvaltningarna samt Framtid Stockholm

Under våren 2022 har uppföljningsträffar med chefer och medarbetare vid respektive stadsdelsförvaltning samt Framtid Stockholm ägt rum. Dessa träffar innehöll en tillbakablick på de workshops som genomfördes under 2021, och de förutsättningar och utmaningar som framkom då. Vidare var fokus under dessa uppföljningsträffar att undersöka var respektive förvaltning står idag och hur de planerar arbetet framåt vad gäller insatser som stabiliserar skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten. Den förteckning över insatser som kan verka för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten, som togs fram 2020, sågs vid träffarna igenom för att säkerställa aktualiteten i samt uppdatera den.

Uppföljningsträffar

Nedan presenteras inspel från de genomförda uppföljningsträffarna.

I mångt och mycket uttrycker stadsdelsförvaltningarna samt Framtid Stockholm att de utmaningar som uttrycktes 2021 fortfarande kvarstår, framförallt vad gäller samverkan med regionen, i synnerhet barn- och ungdomspsykiatri och habiliteringen. Vad gäller samverkan med barn- och ungdomspsykiatri beskrivs den från de flesta stadsdelsförvaltningar som problematisk. Något som tas upp under nästan samtliga uppföljningsträffar är att en kvarstående utmaning är familjer med komplex problematik, inte sällan i samband med någon form av funktionsnedsättning.

Stadsdelsförvaltningarna uppger att de förvaltar arbetet vad gäller insatser som stabiliserar skolgång men menar att det inte är tillräckligt att bara socialtjänsten har detta fokus. Det framkommer en oro med anledning av att BUP inte tar emot barn och unga trots omfattande psykisk ohälsa samt att skolan inte har tillräckliga resurser. Upplevelsen är att ansvaret vad gäller utbildning och mående läggs på socialtjänsten som inte är experter, varken på skolgång eller på psykisk ohälsa. Socialtjänsten är bra på sociala problem men är i behov av att andra aktörer tar sin del av ansvaret. Flera stadsdelsförvaltningar påtalar att det behövs mer och omfattande samverkan med BUP och skolan när det är som svårast.

Fungerande samverkan med skolor kommer upp vid alla stadsdelsförvaltningar som en viktig länk för att insatser som ska bidra till att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten också uppfyller det ändamålet. Flera stadsdelsförvaltningar uppger att det är centralt att ständigt arbeta på att förbättra samverkan med skolan och berättar under uppföljningsträffarna att samverkan med skolan har ökat och förbättrats samt att socialtjänsten och skolan ses mer regelbundet jämfört med tidigare. Flera påtalar vikten av att hålla i dessa möten och fortsätta bygga på den samverkan som etablerats.

Flera förvaltningar berättar att samverkan mellan utredare och familjebehandlare inom den egna förvaltningen har utvecklats i positiv riktning. Många uppger vidare att de är noga med att hålla i frågor om skolgången såväl i utredningar som vid beslut om och vid uppföljning av insatser. Deltagarna i uppföljningsträffarna upplever att när skolgången prioriteras bidrar det till att frågan om skolgång, skolresultat och skolnärvaro hela tiden hålls levande, vilket i sin tur skapar resultat för barn och unga. Några stadsdelsförvaltningar berättar att deras skolsockionomer ibland arbetar i team tillsammans med en familjebehandlare, med tydlig arbetsfördelning sinsemellan. De stadsdelsförvaltningar som provat detta har sett goda resultat kopplat till barn och ungas skolgång. Vidare framkommer att skolsociala team många gånger fungerar som en brygga in till socialtjänsten, både för familjer och för skolor. Medarbetare i skolan har genom dessa team sett att insatser gör skillnad för barn och unga och har därmed börjat länka mer till socialtjänsten också för de barn och unga som behöver mer stöd än vad de skolsociala teamen kan erbjuda.

En stadsdelsförvaltning berättar att de granskar alla ungdomsgruppens beslutsunderlag och kan se att deras kontakt med

skolan i samband med utredningar har ökat. Ytterligare en stadsdelsförvaltning har arbetat med skolfrågan i handläggningen av barn och unga genom att lägga in det som ett arbetssätt i verksamhetsplanen. Kopplat till arbetssättet finns ansvariga handläggare vilket bidrar till att öka prioriteringen av att dessa frågor lyfts fram.

I en stadsdelsförvaltning har ett familjeorienterat center öppnats, en verksamhet för familjer med barn 0-12 år. I verksamheten finns tillgång till läxhjälp samt föräldrastöd utan tidsbokning. Det övergripande syftet med centret är att minska behov av mer ingripande stöd och hjälp hos familjerna samt minska skolfrånvaron hos barnen.

Det pågående sociala investeringsprojektet i några stadsdelsförvaltningar,²⁷ intensivutredningar i hemmet, är i sig ingen insats men lyfts under uppföljningsträffarna fram då det är ett stort fokus på skolgång i de utredningar som genomförs inom ramen för projektet, vilket kan bidra till att skolgången uppmärksammas och rätt insatser sätts in tidigt.

Ett par stadsdelsförvaltningar berättar att de vid behov efter en avslutad utredning beviljar insats i form av stöd från utredande socialsekreterare. Detta för att till exempel kunna följa med föräldrar till skolmöten, eller arbeta med att trygga och stärka basen i familjen för att sedan kunna länka vidare till en insats i form av familjebehandling. I utredningar har det visat sig att föräldrar ofta behöver stöd i kontakten med skolan och att det fungerat väl när socialsekreterare i en tidig insatsfas kunnat följa med till skolmöten.

Flera stadsdelsförvaltningar berättar att det skett en utveckling vad gäller insatser som stabiliserar skolgång, både vad gäller att uppmärksamma skolgången i utredningar och i samband med insatser. Flertalet stadsdelsförvaltningar uppger att de pågående arbetar med målformuleringar i uppdrag till öppenvården, följer upp hur insatsen gynnar målen och därmed barnets eller den unges situation och resultat i skolan. Några stadsdelsförvaltningar berättar att de blivit bättre på att ha med mål kring skolgången när de beviljar kontaktpersoner och kontaktfamiljer och att de arbetar på att utveckla det arbetet ännu mer. I uppdrag till kontaktpersoner och kontaktfamiljer lyfts skolgången mer och mer fram som en del i uppdraget. Ett exempel på detta är en beviljad kontaktpersonsinsats där läxläsning alltid ingår som en del av varje träff. Vidare beskrivs

²⁷ Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Skärholmen, Skarpnäck, Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta

att insatsen kontaktperson det senaste året i större utsträckning beviljats tillsammans med och som komplement till insatsen familjebehandling.

Vid ytterligare en stadsdelsförvaltning beskrivs att det är tydligt för öppenvården att uppdrag som innehåller mål kring skolgången, så som skolnärvaro och skolresultat, har ökat. Mål i uppdragen som varit vanligt förekommande tidigare, som till exempel mål kring våld, finns kvar medan mål kring skolgången är tillagda.

En stadsdelsförvaltning har inrättat ett nytt arbetssätt, där ungdomsbehandlare och familjebehandlare arbetar i ett riktat behandlingsteam med möjlighet att arbeta intensivt. Flera stadsdelsförvaltningar berättar att de kombinerar insatser, till exempel att ungdomsbehandlare arbetar med ART eller RePULS riktat till en ungdom samtidigt som det pågår familjebehandling med hela familjen, eller att en familj beviljas familjebehandling samtidigt som barnet beviljas en kontaktperson.

Flera stadsdelsförvaltningar mäter skolresultat i öppenvården, oavsett om det finns med som mål i uppdragen. Det som mäts är om det skett en positiv förändring. En stadsdelsförvaltning berättar att öppenvården arbetar mycket med skolgången i fokus och har som mål att alltid ha möten med skolan. De räknar också ärenden med skolproblematik, även ärenden där skolproblematiken framkommer först under pågående insats.

En stadsdelsförvaltning beskriver att de alltid utreder och uppmärksammar skolgången och har åstadkommit en förändring i syn- och tankesätt kring socialtjänstens roll och del i barns och ungas skolgång. Fokus på skolgången börjar redan i mottagningen som tittar och bedömer anmälningar från skolan utifrån ändrade kriterier. Chefers och medarbetares medvetande vad gäller skola som skyddsfaktor upplevs ha ökat.

En stadsdelsförvaltning beskriver att de slutat att fokusera brett och istället snävat in med fokus på skolgången, även när arbetet sker i familjer där föräldrarna har stora svårigheter. Detta utifrån idén att om fokus läggs på att barnet ska klara skolan så leder det till framgång för det enskilda barnet.

Efter pandemin har flera stadsdelsförvaltningars mottagningsgrupper återigen börjat träffa skolor i samband med anmälningsmöten vilket är ett bra tillfälle att sprida information om socialtjänsten. Flera stadsdelsförvaltningar erbjuder skolor att

komma ut till dem för att informera skolans medarbetare om socialtjänsten, vilket många skolor tackar ja till. Flera stadsdelsförvaltningar ser en ökad efterfrågan från skolor om information om socialtjänstens uppdrag och ansvar.

Framtid Stockholm kommer snart att anslutas till dokumentationssystemet ParaDifo vilket innebär att uppdragen från stadsdelsförvaltningarna kommer direkt in i systemet. En förhoppning är att detta ska underlätta arbetet med mål och uppföljning av dessa.

Under åren har det funnits önskemål och olika försök har gjorts att utreda barn och unga i olika former av snabbspår, korta utredningar för att snabbt kunna beviljas insats, till exempel vid hög skolfrånvaro. Under uppföljningsträffarna framkommer att det inte är oproblematiskt med ett så kallat snabbspår då det ofta under insatsens gång uppmärksammas svårigheter eller problematik som annars skulle ha upptäckts under en utredning. Det pågår en utveckling av dessa typer av utredningar i några stadsdelsförvaltningar.

Vad gäller utvecklingsbehov så uppger flera stadsdelsförvaltningar att antalet ansökningar till skolor där behandlingsinsatser tillhandahålls har ökat. Ansökningarna gäller nästan alltid barn och unga som står i kö till resursskolor och samtidigt mår mycket dåligt. I de stadsdelsförvaltningar där det etablerats särskilda undervisningsgrupper uppges inte samma ökning av ansökningar till skolor där behandlingsinsatser tillhandahålls.

Under uppföljningsträffarna uppger flera stadsdelsförvaltningar att ett mer omfattande strukturerat arbete skulle behövas kring gruppen barn och unga med långvarig och omfattande skolfrånvaro. Det skulle behövas flera olika arbetssätt kopplat till målgruppen.

Ytterligare ett utvecklingsbehov som flera stadsdelsförvaltningar beskriver är ett fortsatt stort behov av pedagogiska insatser. Det är ofta praktiska problem som står i vägen för att familjer ska kunna tillgodogöra sig insatser, till exempel bostad, mat på bordet, många barn med olika behov, eget trauma med mera. Det är svårt att nå fram med stöd och insatser under dessa förutsättningar. Några stadsdelsförvaltningar är på gång med projekt och insatser för att försöka nå fram, röja hinder för att föräldrar ska kunna ta emot och tillgodogöra sig familjebehandling.

Något som tas upp som problematiskt är att många familjer lever i trångboddhet vilket påverkar skolgången för barn och unga men är en faktor som varken utredningsenheter eller öppenvårdsenheter kan påverka. Det lyfts fram att icke stabila och osäkra boendeförhållanden ofta leder till andra svårigheter, däribland att barn och ungas skolgång påverkas negativt.

Det framkommer önskemål om att utveckla ett mer specifikt arbete där behandlare arbetar med tillfälliga lösningar och genom dem provar sig fram, arbetar med olika moment kort och koncist, vilka sedan följs upp. Detta görs redan idag i individuella uppdrag men önskemålet är att utveckla ett arbetssätt där detta är rutin.

Vidare vad gäller utveckling så uppger flera stadsdelsförvaltningar att de i utredningar, insatser och uppföljningar kan bli ännu bättre på att arbeta med mål och delmål kring skolgången, att alltid ha med mål kring skolresultat och skolnärvaro i uppdragen och noga följa upp dessa. Ett större fokus på detta arbete kan bidra till att skolgången följs mer systematiskt och noggrant.

Förteckning över biståndsbedömda insatser inom socialtjänsten som kan verka för att stabilisera barn och ungas skolgång.

Förteckningen som togs fram 2020 är reviderad, ett par insatser som inte längre, alternativt i mycket liten omfattning, används i staden har tagits bort och några insatser har lagts till. Förteckningen biläggs denna rapport.

Konferensen *Rusta barn att klara skolan!*

I september 2022 anordnas konferensen *Rusta barn att klara skolan! Skola som skyddsfaktor inom socialtjänstens myndighetsutövning*. Konferensen välkomnar chefer och medarbetare i staden som arbetar med myndighetsutövning gällande barn och unga, till en dag med fokus på skolan som skyddsfaktor. Under dagen kommer bland annat Socialstyrelsen att berätta om de nationella rekommendationerna *Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende* (6-18 år). Vidare kommer Malmö stad berätta om sina insatser riktade till unga och hur de samverkar med skolan. Utöver detta kommer dagen att innehålla ett flertal verksamhetsexempel från stadsdelsförvaltningarna, kopplade till dagens tema.

Slutsats och fortsatt arbete framåt

Det finns en stark motivation inom stadens socialtjänst vad gäller arbetet med att det ska gå bra för alla barn och unga i skolan.

Det är tydligt att arbetet med uppdraget insatser som stabiliserar skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten har lett till en ökad medvetenhet i stadens socialtjänst vad gäller skolan som skyddsfaktor och socialtjänstens roll i detta. Skolgång, skolnärvaro och skolresultat genomsyrar idag i högre utsträckning socialtjänstens arbete med barn och unga. Det har skett en fokusförflyttning, från samtal om socialtjänsten ska eller inte ska arbeta med barn och ungas skolgång, till samtal om hur socialtjänsten ska bidra till detta arbete.

Det pågår mycket arbete i stadens socialtjänst som på olika sätt bidrar till att skolgången stabiliseras för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten. Framförallt har befintliga insatser utvecklats för att bidra till att skolgången stabiliseras och därmed fungerar som en skyddsfaktor för barn och unga. Det är av största vikt att det påbörjade arbetet fortsätter över tid så att fler barn och unga klarar skolan.

De insatser som Socialstyrelsen rekommenderar i kunskapsstödet *Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott* kan samtliga fungera för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten. Det är angeläget att staden, lokalt i stadsdelsförvaltningarna och centralt vid socialförvaltningen, tillsammans arbetar vidare med frågan om och i så fall hur staden ska kunna erbjuda fler insatser inom ramen för rekommendationerna.

Något som tydliggörs under uppföljningsträffarna är att flera stadsdelsförvaltningar utvecklat sitt arbete med att kombinera och bevilja flera insatser samtidigt. I rapporten om insatser som stabiliserar skolgången från 2020 samt i de workshops som genomfördes 2021 redogjordes för organisationen Maskrosbarns erfarenhet av att barn, unga och deras familjer ofta beviljades en insats som skulle tillgodose samtliga behov, och gav som medskick att i större utsträckning se över behovet av att bevilja flera insatser samtidigt.

Det är angeläget att arbeta för att eliminera gränserna mellan insatser med och utan behovsprövning. Barnet eller den unges

behov ska styra vilket stöd och vilka insatser som erbjuds. Det kan innebära både insatser på friyta och behovsprövade insatser. Det finns utifrån detta ett behov av att arbeta för att samtliga medarbetare som arbetar med barn och unga inom stadens socialtjänst känner till vilket stöd och vilka insatser som finns inom den egna stadsdelsförvaltningen, både på friyta och efter en individuell behovsprövning, samt vilket stöd och vilka insatser som tillhandahålls av socialförvaltningen.

Det är viktigt att hålla arbetet med insatser som stabiliserar skolgång levande och ständigt pågående. Under uppföljningsträffarna uppgavs att de allra flesta utmaningar kopplade till uppdraget ser likadana ut 2022 som 2021. Skola som skyddsfaktor och insatser som stabiliserar skolgång har lyfts fram och kommit i fokus. Det är viktigt att detta arbete fortsätter att prioriteras och vara högt på agendan. För att stärka arbetet än mer kan ett sätt vara att alltid, per automatik formulera mål kring skolgången, i alla uppdrag och insatser som beviljas barn och unga.

En spaning framåt som några stadsdelsförvaltningar tar upp är att satsa på insatser som stabiliserar skolgång redan i låga åldrar och i samverkan med skolan.

Socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningar har kommit långt i uppdraget att bevilja och genomföra insatser som stabiliserar skolgång för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten. För att befästa synsättet och arbetet behövs ett fortsatt arbete med uppdraget, framförallt i syfte att stärka förankringen i verksamheterna. Fokus på skola som skyddsfaktor behöver hela tiden finnas med i planering och utveckling av arbetssätt och insatser, hos samtliga medarbetare och chefer som arbetar med barn och unga inom socialtjänsten. De stuprör som beskrivs mellan stöd och insatser på friyta samt behovsprövande insatser måste överbryggas. Barn, unga och deras familjer behöver utifrån sina specifika behov ha tillgång till samtliga insatser som kan möjliggöra att barnen och de unga klarar skolan.